

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ

ШКОЛІ

СТЕФАНЕНКО П.В.

(ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ)

Аналіз стану наукового бачення дистанційного навчання на сучасному етапі, дав підстави відмітити, що дистанційне навчання, згідно з нормативно правовими документами (Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затверджене наказом Міністра освіти і науки України від 2 червня 1999 р. № 161) є формою навчання наряду з денною, вечірньою, заочною та екстернатом. Дистанційне навчання визначається як таке, що припускає одержання освітніх послуг на відстані, в основному, без відвідування вищого навчального закладу, за допомогою нових ком'ютерних і комунікаційних технологій і являє собою універсальну, синтетичну, інтегровану гуманістичну форму навчання, що створює умови для освіти студентів на адаптована до базового рівня знань і контрольних цілей студентів (В.Ю. Биконі [1]).

Дистанційне навчання – це ні в якому разі не самоосвіта, не метод навчання а форма навчання де викладач і той, хто навчається, знаходяться друг від друга на відстані та спілкуються за допомогою засобів телекомунікації. Дистанційному навчанні притаманні всі ознаки навчально-виховного процесу (викладач, студенті засоби, методи навчання та організаційні форми). В його межах реалізуються не існуючі традиційні дидактичні принципи та з'являються нові (принципи педагогічної доцільності використання нових інформаційних технологій; принципи забезпечення безпеки інформації; яка циркулює при дистанційному навчанні принцип відповідності технологій навчання; принципи мобільності навчання) нов'язані з використанням сучасних інформаційних технологій (В.М. Кухаренко [2]).

Процес дистанційного навчання складається з інтервалів контактного і неконтактного періодів навчання, що чергуються. У всіх випадках превалює часом останній, а контактний період може взагалі бути відсутнім. У відповідності з ідеологією дистанційної освіти в усіх освітніх установах до слухачів прикріплюється викладач-консультант (т'ютор) з напругою чи дисципліною Т'ютор містить у собі якості викладача, консультанта і менеджера. Спілкуювання тих, хто навчається, між собою та з викладачем відбувається, як правило, синочасно очно, а потім дистанційно за допомогою сучасних технічних інформаційних засобів, таких як факс, телефон, електронна пошта та друпа, а можливість від технічного забезпечення процесу дистанційного навчання є

можливістю того хто навчається.

Розглянемо структуру дистанційного навчального курсу. Незалежно від конкретної реалізації в структурі дистанційного навчального курсу моделі

діяти наступні блоки (Є.Г. Сжибицький): інформаційно-змістовний; інформаційно-комунікативний; корекційно-узгальноючий.

Інформаційно-змістовний в свою чергу містить два підблоки: інформаційний (відоображено загальні відомості про курс, що вивчається, строки навчання курсу; графік проходження тем і розділів з дисципліни, що вивчається; теми та час звітності; графік проведення практичних і семінарських занять з використанням сучасних засобів інформатизації (електронна пошта, Р-телефонія ін.); графік консультацій) та змістовний (навчальні плани і навчальні програми; дручники, збірники задач, навчальні посібники, методичні рекомендації; підники, енциклопедії, електронні підручники, аудіо-відеокасети, адреси в мережі; плани семінарів; список додаткової літератури (посилання на інші документи); список рефератів, курсових і дипломних робіт з дисципліни; набір хет для первісного знайомства з теми, хто навчається; методичні рекомендації існувачам з роботи з електронними матеріалами.

Інформаційно-змістовний блок забезпечує виконання організаційної і навчальної функції. Інформація в цьому блоці - це окремі ком'ютерні програми, дієні електронні курси, електронні підручники, навчальні посібники і таке інше, яке бути представлено як на магнітному, так і на паперовому носіях.

Контрольно-комунікативний блок містить підблоки: контрольний, що являє системи тестування для визначення вихідного рівня підготовки тих хто являється; для проміжного та підсумкового контролю; для перевірки готовності переходу до вивчення наступного модуля; для виявлення глибини розуміння матеріалу, що вивчається; питання для самоконтролю (загальні, детальні); питання до заликів і екзамени; критерії оцінювання; графік контролю поточної літності з даного курсу; графік і форми підсумкової атестації за даною програмою кодування та розкодування результатів тестування.

Комунікативний підблок містить в собі графік і види поточних консультацій з використанням сучасних засобів комунікації; графік особистих зустрічей з т'ютором.

Контрольно-комунікативний блок забезпечує виконання наступних акцій: навчальної, контролюючої, комунікативної, організаційної, флексивної. Крім того, він дозволяє встановити оптимальний зворотний зв'язок з учасниками дистанційного навчання. Змістова навчальна інформація в інформаційно-комунікативному блоці може бути представлена в трьох видах: ретичному, аудиторно-практичному, розрахованому на самостійну роботу, що являється декілька видів контролю: попередній, поточний та підсумковий.

До корекційно-узгальноючого блоку (результати педагогічного літорингу рівня засвоєння) входять: підсумкові результати навчальної роботи о хто навчається; діагностика навчально-пізнавальної діяльності; аналіз результатів різних видів контролю. З цих даних в освітній установі (центрі дистанційного навчання) формується база даних на кожного студента. Право ступу до неї мають адміністрація освітнього закладу та викладачі, які ведуть повідні навчальні дисципліни. Цей блок забезпечує виконання наступних

функції: організаційної, коригувальної, комунікативної, рефлексивної, прогностичної. Крім того, моніторинг дозволяє прогнозувати розвиток тих чи інших навчальних, удосконалювати зміст, структуру курсів та стратегію навчання за допомогою.

Конкретна реалізація може включати до себе, як всі, так і окремі елементи, представлені в окремих блоках – в залежності від форм, що використовуються. І методи спілкування, а також інформаційних технологій, що застосовуються.

Розглянемо тепер процес функціонування моделі дистанційного навчання. Як приклад нами запропонована модульна модель дистанційного навчання. Чому саме модульна – тому, що саме в рамках модульної дидактичної системи можлива реалізація тих вимог, що пред'являються до дистанційного навчання на саме базуючись на модульній дидактичній системі, що доведено на практиці дистанційного навчання буде ефективним і продуктивним.

Навчання, згідно цієї моделі, поділяється на декілька етапів: перший етап – вхідний контроль; другий етап – вибір індивідуальної модульної програми; третій етап – вивчення модуля.

Вхідний контроль містить тестування базового рівня знань та визначення індивідуально-психологічних якостей того хто навчається.

Результати вхідного контролю є основою складання індивідуальної програми навчання, покинутої значно підвищити якість навчання.

Тестування рівня знань дозволяє побудувати змістовну структуру модуля і починати його вивчення або з додаткового матеріалу, або з першого чи наступних навчальних елементів, з яких складається модуль.

Виявлення індивідуально-психологічних особливостей того, хто навчається, призначено для адаптації називальною процесу до індивідуальних характеристик студента.

В нашому випадку запропоновано за допомогою інструментів нейролінгвістичного програмування і соціоніки визначити ведучу модальність і репрезентативну систему студентів, а також їх тип інформаційного метаболізму.

Це дозволить адаптувати зміст навчального матеріалу до ведучої модальності того, хто навчається – візуальної, аудальної, кінестетичної чи дитальної, а також сформулювати індивідуальну стратегію навчання у відповідності з особливостями індивіда щодо засвоєння, обробки та передачі інформації.

Безпосередньо засвоєння модуля починається з того, що студент "заходить" на сайт кафедри, знаходить потрібну йому сторінку навчального курсу. Знайомиться з його характеристикою, а саме метою, структурою, методичними рекомендаціями з вивчення, літературою, завдань для самоконтролю і контролю і боку викладача, умовами прийому до навчальної групи. Як правило, ці відомості повністю відкриті на сервері для ознайомлення. Відкриті і самі курси, але лише реєстрація дає можливість опримати паролі і стати повноправним учасником навчального процесу під керівництвом викладача (Т'ютора), тобто отримати повний доступ до змісту курсу; можливості роботи в чаті, прийнятті участі в

обсуждях, можливості роботи з електронною бібліотекою, звітувати про пройдений матеріал.

Для розроблювачів курсів необхідно приділити особливу увагу на обов'язкове використання при розробці інформаційного блоку гіпермедійних технологій для збільшення сприйняття навчального матеріалу, розширення способів отримання знань і формування у студентів уміння самостійно працювати інформаційному просторі. Детальнішим чином також повинні бути складені і методичні рекомендації та вказівки з вивчення матеріалу модулів. Все це потребує від розроблювачів курсів глибокого знання як свого матеріалу, так і дидактичних основ педагогіки.

Література:

- Биков В.Ю. Дистанційна освіта – перспективний шлях до розвитку професійної освіти // Педагогічна газета. – 2001. – №1. – С.2.
Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навч. Посібник: 2-е вид., доп. / За ред. В.М. Кухаренка. – Харків: НТУ "ХПІ", "Торсіні", 2001. – 320 с.